

Geschiedenis in een notendop

Sevenum in het verleden

Sevenum is van oudsher een agrarisch dorp, zoals de meeste andere dorpen gelegen aan de rand van de peel. Uit het bronzen en ijzeren tijdperk zijn archeologische vondsten gedaan die wijzen op enige bewoning in ons dorp. De uitgang "um" in de naam Sevenum is van Frankische oorsprong en zou volgens deskundigen eenzelfde betekenis hebben als "heim" nl.: "woon- of verblijfplaats van". Dit kan er op wijzen, dat hier in de vijfde eeuw na Christus al vaste bewoning was.

Uit opgravingen direct na de laatste wereldoorlog blijkt, dat op de plaats van de tegenwoordige kerk meerdere gebouwen gestaan hebben, waarvan het oudste vermoedelijk van hout was. Op deze plaats werden in de elfde eeuw kerkdiensten gehouden en mogelijk al eerder.

Een aflatbrief op perkament, waarvan het origineel zich bevindt in het kerkarchief, is gedateerd in het jaar 1317. Het doel van deze brief was om aan geld te komen voor de bouw van de vermoedelijke eerste stenen kerk. Deze acte is tevens het oudst bekende document, waarin sprake is van een gemeenschap Sevenum.

Staatkundige indeling

Voor 1279 behoorde Sevenum vermoedelijk als kerspel (parochie, dorp) tot het Graafschap Kessel. In dat jaar werd een deel van het graafschap aangekocht door de graaf van Gelre. Daardoor ging ook Sevenum deel uitmaken van Gelre. In 1339 werd het graafschap verheven tot hertogdom. Het Hertogdom Gelre bestond uit vier kwartieren en Sevenum behoorde bij het Overkwartier (Roermond). Dit Overkwartier was weer onderverdeeld in kleinere eenheden; een daarvan was het Land van Kessel. Dit bestond uit een aantal heerlijkheden (Horst, Blitterswijck, Broekhuizen, Geijsteren, Grubbenvorst, Meerlo, Oirlo en Ooijen) en een aantal dorpen, zoals Baarlo, Helden, Kessel, Venray, Wanssum, Maasbree, Lottum, Blerick, Broekhuizenvorst, Swolgen, Sevenum en Tienray.

Tot 1543 waren de Hertogen van Gelre de hoogste gezagsdragers, waarna de Habsburgers volgden tot 1580. Vanaf dat jaar werd de Spaanse koning tevens Hertog van Gelre en kwam Sevenum tot 1713 onder Spaans bewind. Hierna werd de koning van Pruisen de hoogste gezagsdrager van het Land van Kessel (tot 1798), waarna de Fransen volgden. Van 1815 tot 1830 waren wij een onderdeel van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, vervolgens negen jaar van het Koninkrijk België en sinds 1839 behoren we tot het Koninkrijk der Nederlanden. In ruim veertig jaar (1798-1839) wisselden onze voorouders vijfmaal van nationaliteit: Pruisisch, Frans, Nederlands (Hollands), Belgisch en tenslotte weer Nederlands.

Gemeente Horst-Sevenum

Onder Frans bewind werd het hele bestuursstelsel en de hele bestuurlijke indeling veranderd. Dat bracht voordelen met zich mee, maar ook nadelen. Sevenum werd op 2 oktober 1800 met Horst samengevoegd tot één gemeente. De Sevenummers waren niet blij met de samenvoeging van Horst en Sevenum. Zij maakten dat geregeld kenbaar. In 1830 werd de Sevenummer Petrus Everts tot burgemeester van Horst-Sevenum benoemd. Onder zijn burgemeesterschap werd in september 1833 weer een rekest naar Brussel gestuurd, ondertekend door bijna alle gezinshoofden van Sevenum. Sevenum was in die tijd een vrij grote plaats met ca. 1700 inwoners. Zij beschikt over de nodige voorzieningen om een zelfstandige gemeente te vormen: o.a. de ruimte voor een eigen raadhuis, schoolgebouw, brandspuithuis en tevens de vereiste lokaliteit om de gemeentelijke archieven te bewaren. De gemeentelijke financiën werden in het raadhuis te Horst vanaf het begin voor de twee dorpen gescheiden behandeld. Daardoor had het geleken dat de fusie van beide dorpen slechts tijdelijk zou zijn.

Bij de wet van 13 juni 1836 werd geregeld dat Horst en Sevenum met ingang van 1 januari 1837 twee zelfstandige gemeenten zouden vormen. Pieter Everts werd de eerste burgemeester van de gemeente Sevenum.

Groei van het dorp

De oudste landbouwvelden in Sevenum zijn: het Sondertse Veld, het Grote veld, het Luttel en het Rouweelse Veld (nu het Molenveld) en de kleinere velden: het Erdbruggerveld, Vorster Veld, en Tongerlose Veld. Omstreeks 1400 waren deze samen ca. 770 ha groot. Dit was ca. 15% van het totale Sevenumse grondgebied.

Deze magere zandgronden waren omringd door 4.200 ha heidevelden, met hier en daar enkele bomen en in de richting van de Peel veel moerassen met veengebieden. De heide deed dienst als weide voor de vele kuddes schapen en ook de koeien werden in de zomer door een herder de heide opgedreven, om 's avonds weer terug

te keren in de stal. De heideplaggen werden gestoken en diende als strooisel in de potstallen, waardoor de mestproductie verhoogd werd.

Elke inwoner kreeg een veldje in de Peel toegewezen, waar hij voldoende turf kon steken voor eigen behoefte. Af en toe verkocht de gemeente percelen woeste grond aan de boeren, die deze dan zelf konden ontginnen. In 1745 was het areaal landbouwgrond gestegen tot 1.160 ha en in 1825 bij de invoering van het kadaster tot 1.320 ha. In deze jaren begon de ontginning van de woeste grond meer in trek te komen. Veel jonge mannen, waarvoor geen plaats was op de bestaande boerderijen en die toch een eigen gezin wilde stichten, kochten een hectare heide en bouwden hierop een huisje. Meestal werkten ze 's zomers als dagloner op een boerderij en in de winter ontgonnen ze de heidegrond. Op deze wijze ontstonden de boerderijen op de Blakt, het Mos, het Kleef, Tongerlo en aan de Grubbenvorsterweg. Pas in 1938 werd de ontginning op grote schaal aangepakt. Dit resulteerde in een nieuw kerkdorp: Evertsoord.

In 2009 stond 80% van alle grond ten dienste van de landbouw (4.100 ha). Voor 1940 was het gemengd bedrijf de basis van de boerenstand.

Bevolkingsgroei

Rond 1400 waren er in Sevenum naar schatting 60 huisgezinnen. Heel langzaam groeide dit aantal. Door ontginning van woeste grond, maar ook door opbrengstverbetering, zodat diverse boerderijen gesplitst werden, konden steeds meer gezinnen hier hun bestaan vinden. In 1600 was het aantal gezinnen gestegen tot ca. 150 en in 1800 waren er 205 huishoudens. In de volgende jaren kwamen de ontginningen steeds meer op gang zodat in 1850 het aantal huizen 284 was, waarin 304 gezinnen woonden. In 1900 telde Sevenum 385 huisgezinnen met tezamen 1.995 inwoners. In 2009 was het aantal woningen ca. 2.800, met ruim 7.500 inwoners.

Van wijk naar straat

Van 1850 tot 1955 was Sevenum verdeeld in acht wijken (Dorp, Rooskenskant, Voorste Steeg, Achterste Steeg, Voorste Hees, Achterste Hees, Ulfterhoek, de Peel), aangeduid met een letter van het alfabet. De huisnummering was een combinatie van een letter en een nummer. In 1955 werden de straatnamen in de kom ingevoerd en vanaf 1964 in het buitengebied.

Kronenberg

De naam *Kronenberg* wordt, voor zo ver bekend, voor het eerst vermeld op een belastinglijst in 1499: *Jan van Kronenborch*. Hij was bewoner van de boerderij die we kennen onder de naam *Kronenbergerhof* (Nieuw Kronenbergerhof / Hof van Kronenberg). Het dorp Kronenberg ontstond in 1930, toen de bewoners van de buurtschappen de Achterste Hees, Kronenberg en de Blakt een eigen school en vervolgens een eigen kerk kregen. De woongeschiedenis van deze gehuchten is al eeuwen oud. Het Verheesgoed, het Loonsgoed en de Kronenbergerhof dateren al uit de vroege Middeleeuwen. De Blakt daarentegen kreeg pas in 1782 zijn eerste bewoners. In 1930 kwam er een (openbare) lagere school en twee jaar later een katholieke kerk. In 1936 werd het kerkelijk rectoraat Kronenberg een geheel zelfstandige parochie. De Sevenumse pastoor heeft samen met de pasbenoemde rector Kessels en in overleg met de pastoor-deken van Horst de parochie afgebakend. In 1930 telde Kronenberg 99 woningen, resp. gezinnen.

Evertsoord

Door de grootscheepse ontginningen van de voormalige turfgebieden in de Sevenumse Peel ontstond het kerkdorp Evertsoord. Op 10 maart 1938 werd officieel de eerste spade (voor de Peelontginning) in de grond gestoken. In 1940 werd de eerste boerderij opgeleverd. Door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd de volgende boerderij pas in 1947 opgeleverd. Op verzoek van de bewoners van het nieuwe gehucht besloot de raad van de gemeente Sevenum op 29 juni 1956: ... *de naam "Peel", voor wat betreft de zich aldaar gevormde woonkern en het ontgonnen gedeelte van de Peel onder de gemeente Sevenum, te wijzigen in de naam "Evertsoord"*. Deze nieuwe kern werd vernoemd naar de toenmalige burgemeester W. Everts, de grote stimulator van de ontginningen.

Op 15 mei 1959 werd de ontginning van de Peel officieel afgesloten. Bij die gelegenheid werd een nieuw gesticht kapelletje (aan de Patersstraat) ingezegend. Evertsoord bestond op dat moment uit 45 huishoudens.

In 1949 was door de Paters Oblaten in Evertsoord een klooster gebouwd, dat als noviciaat van de congregatie in gebruik werd genomen. Vanaf 1 juni 1956 hadden de boeren in de Peel en de bewoners van het klooster hun eigen kerkkapel. Op 26 mei 1957 werd het rectoraat "O. L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen" opgericht. De paters hebben Evertsoord inmiddels verlaten. Het voormalige klooster werd vanaf 1976 een penitentiaire inrichting voor mannen en op 29 juni 1987 werd "Ter Peel" een vrouwengevangenis.

Gemeente Horst aan de Maas

Tot eind 2009 was Sevenum een zelfstandige gemeente, bestaande uit de dorpen Sevenum, Kronenberg en Evertsoord. *Samenwerken* stond hoog in het vaandel bij het gemeentebestuur van Sevenum, maar niet *samen-gaan*. Vanuit de provincie werd de druk tot herindeling steeds groter. In maart 2008 bleek uit een referendum, naar aanleiding van herindelingsplannen vanuit de provincie, dat 59% van de inwoners er de voorkeur aan gaf liever te fuseren met Horst dan zelfstandig te blijven. Op 31 maart 2008 nam de gemeenteraad van Sevenum het historische besluit om de gemeente op te heffen. Op 1 januari 2010 was de herindeling een feit en was Sevenum de tweede grootste kern, na Horst, van de gemeente Horst aan de Maas.

De gemeente Horst aan de Maas bestaat uit zestien kernen, t.w. America, Broekhuizen, Broekhuizenvorst, Evertsoord, Griendsveen, Grubbenvorst, Hegelsom, Horst, Kronenberg, Lottum, Meerlo, Melderslo, Meterik, Sevenum, Swolgen, en Tienray.

De Provincie Limburg bestaat uit 33 gemeenten. Volgens het CBS was Horst aan de Maas op 1 mei 2014 wat oppervlakte betreft, met 188,60 km² de grootste gemeente van Limburg. Met een inwoneraantal van 41.680 inwoners stond ze hiermee op de 9^e plaats.

Maart 2015,

Piet van Enckevort / Nel Verstegen-Maessen